

Τι σημαίνει το διαζύγιο Βρετανίας - Ε.Ε. για εμπόριο, εξαγωγές, ναυτιλία, τράπεζες και μεταφορές

Οι επιπτώσεις στην ελληνική οικονομία

Ακαδημαϊκοί αναλύουν για τη «Ναυτεμπορική» τα νέα δεδομένα

{10-11, 12

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΗΜΕΡΑ

ΕΕΑ

Να επανακαθορίσουν τη στάση τους οι ηγέτες της Ευρώπης και να σταματήσει αυτή η καταστροφική πορεία που εφαρμόζεται χωρίς καμία λογική τα τελευταία χρόνια, εκτιμά ότι θα οδηγήσει η απόφαση των Βρετανών για έξοδο τους από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτό αναφέρει ο πρόεδρος του Επαγγελματικού Επιμελητηρίου Αθηνών **Γιάννης Χατζηθεοδοσίου**, σημειώνοντας ότι το Brexit μπορεί να προκαλέσει αλυσιδωτές αντιδράσεις στην οικονομία. Δυστυχώς τα τελευταία χρόνια ο όρος «Ευρώπη των Λαών» έχει μείνει ως μία απλή αναφορά στα χαρτιά, τονίζει ο πρόεδρος του ΕΕΑ. Έχει κυριαρχήσει ο γερμανικός προτεσταντισμός και η εμμονή στη λιτότητα, αφήνοντας σε δεύτερη μοίρα τον παράγοντα «άνθρωπο».

Ναυτιλιακές εταιρείες σε Πειραιά και Citi δεν το βλέπουν αρνητικά

▼ Μία ενίσχυση της ελκυστικότητας του «ανεξάρτητου» από τις «περιοριστικές» πολιτικές της Ε.Ε. βρετανικού ναυτιλιακού cluster μπορεί να έχει θετικές επιπτώσεις στην ευρωπαϊκή ναυτιλία, με την έννοια ότι η γραφειοκρατία των Βρυξελλών μπορεί να πιεσθεί να αλλάξει πολιτική προς μια πιο ανταγωνιστική κατεύθυνση. Την εκτίμηση αυτή διατυπώνουν στην Αθήνα ναυτιλιακοί κύκλοι, σχολιάζοντας τις επιπτώσεις του αποτελέσματος του δημοψηφίσματος στη ναυτιλία. Παράλληλα, ναυτιλιακοί κύκλοι του Λονδίνου επισήμαναν στη «Ν» ότι για τη βρετανική ναυτιλία αλλά και τους Έλληνες εφοπλιστές του Citi, το Brexit δεν σημαίνει άμεσα κάποιες συνταρακτικές αλλαγές. Η ναυτιλία είναι μία διεθνής δραστηριότητα, το νόμισμά της είναι το δολάριο, άρα δεν αλλάζουν και πολλά πράγματα πέραν από τις γενικότερες επιπτώσεις που επιφέρει στη διεθνή οικονομία ένα γεγονός αυτού του μεγέθους, επιπτώσεις που θα

επιδράσουν εμμέσως και στον ναυτιλιακό κλάδο. Ωστόσο, στα πιο άμεσα ναυτιλιακά ενδιαφέροντα, όπως είναι π.χ. το φορολογικό σύστημα της ναυτιλίας (tonnage tax) δεν αναμένονται αλλαγές. Μάλιστα, όπως σημειώνουν και παράγοντες της ελληνικής ναυτιλίας από τον Πειραιά, στον βαθμό που η Βρετανία αποφασίσει να ενισχύσει περαιτέρω την ανταγωνιστικότητα του ναυτιλιακού της cluster και του Citi, μία τέτοια απόφαση θα «πέσει» και τη γραφειοκρατία των Βρυξελλών η οποία επιμένει όπως προκύπτει και από την έρευνα που διεξάγει για το ελληνικό φορολογικό ναυτιλιακό σύστημα να υπονομεύει την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής ναυτιλίας με άστοχες παρεμβάσεις. Όμως, άλλοι ναυτιλιακοί παράγοντες επισομαίνουν ότι μία έμμεση αρνητική επίπτωση στη ναυτιλία είναι η ενδεχόμενη ενίσχυση της τάσης του προστατευτισμού. Όμως η Maersk, η μεγαλύτερη ναυτιλιακή εταιρεία του κόσμου βλέπει περιορισμένη επίπτωση του

Brexit στη ναυτιλία. Επίσης, όπως δηλώνει στο Tradewinds ο Νορβηγός επενδυτής και παράγων της ναυτιλίας Kristian Siem, η ναυτιλία εξαρτάται από το εμπόριο και «δεν μπορώ να δω πώς μια έξοδος του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ε.Ε. θα έχει μεγάλη άμεση επίδραση στο εμπόριο». Από την πλευρά του το UK Chamber of Shipping, που κράτησε ουδέτερη στάση πριν από το δημοψήφισμα, αμέσως μετά τη γνωστοποίηση του αποτελέσματος ανέδειξε τους βασικούς τομείς της ναυτιλιακής πολιτικής που θα πρέπει να εστιάζει την προσοχή της η βρετανική κυβέρνηση στις συζητήσεις της με την Ε.Ε. στο πλαίσιο της διαδικασίας αποχώρησης. Οι τομείς αυτοί είναι οι θέσεις εργασίας και οι θεωρήσεις (βίζες), οι συνοριακοί έλεγχοι, οι φορολογικές ρυθμίσεις, συμπεριλαμβανομένου του φόρου χωρητικότητας και το μέλλον της ναυπηγικής δύναμης Ε.Ε. NAVFOR, κ.α. Πάντως, δεν λείπουν και ναυτιλιακοί παράγοντες

που εκφράζουν την πλήρη απογοήτευσή τους για το αποτέλεσμα. Ενδεικτικά, ο Richard Fulford-Smith, ιδρυτής της Affinity Shipping, δήλωσε μετά το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος ότι δεν είναι υπερήφανος που είναι Βρετανός. Ο ίδιος είναι υπέρ της παραμονής της Βρετανίας στην Ε.Ε. και έκανε λόγο για άγνωστες συνέπειες ενός Brexit. Επίσης, ο Thomas Rehder, πρώην πρόεδρος της European Community Shipowners Association (ECSA) έκανε λόγο για στενωμυαλή απόφαση η οποία θα πλήξει το βρετανικό νηολόγιο, καθώς πολλοί κοινοτικοί πλοιοκτήτες θα επανεξετάσουν τη θέση τους ως προς τη βρετανική σημαία. Τέλος, ο Harry Theochari, επικεφαλής του τμήματος μεταφορών της Norton Rose Fulbright και πρόεδρος του Maritime London, διατυπώνοντας προσωπικές του απόψεις στο Tradewinds εξέφρασε φόβους ότι πολλές τράπεζες και χρηματοπιστωτικά Ινστιτούτα θα αποχωρήσουν από το Λονδίνο. [SID:10329919]

[τραπεζικός τομέας] Μιχάλης Σάλλας: Δεν δικαιολογούνται ακραίες και σπασμωδικές αντιδράσεις στην ελληνική αγορά

«Ασπίδα» τα capital controls και η απουσία από τις αγορές

Της Άννας Δόγα
adoga@naftemporiki.gr

Η αβεβαιότητα που προκαλεί το Brexit στην ευρωπαϊκή και την παγκόσμια οικονομία φοβίζει τους παραγωγικούς φορείς της Ελλάδας για τις επιπτώσεις που μπορεί να υπάρξουν στις διμερείς οικονομικές σχέσεις των δύο χωρών. Ανησυχίες διατυπώνουν οι Έλληνες εξαγωγείς τόσο άμεσα όσο και μεσοπρόθεσμα για την πορεία των εξαγωγών, όπως και ο κλάδος του τουρισμού, ενώ γενικότερα οι περισσότεροι εκπρόσωποι των φορέων ανησυχούν για την αβεβαιότητα που προκαλείται. Ανεπηρέαστος δεν μένει ούτε ο τραπεζικός τομέας, εφόσον διατηρηθεί επί μακρόν η αβεβαιότητα, αλλά ο πρόεδρος του Ομίλου Πειραιώς Μιχάλης Σάλλας υπογραμμίζει ωστόσο πως οι επιπτώσεις θα είναι περιορισμένες και «δεν δικαιολογούνται ακραίες και σπασμωδικές αντιδράσεις στην ελληνική αγορά». Ουδέτερες είναι οι αντιδράσεις του ναυτιλιακού κλάδου, που εδρεύει στο Λονδίνο, ο οποίος βλέπει και ενδεχόμενες ευκαιρίες. Ψυχραιμία εν όψει της πραγματικότητας που δημιουργεί το Brexit συστήνουν οι Έλληνες τραπεζίτες, τονίζοντας πάντως ότι το νέο περιβάλλον που ανοίγεται μετά το δημοψήφισμα

δεν μπορεί να προσδιοριστεί. Η αβεβαιότητα του επόμενου διαστήματος μέχρι να διαμορφωθεί μια νέα κατάσταση, είναι αυτή που θα επηρεάσει, άγνωστο σε τι βαθμό, τις ελληνικές τράπεζες και την ελληνική οικονομία, η οποία είναι από τους αδύναμους κρίκους της Ε.Ε. Όπως επισομαίνουν όμως τραπεζικά στελέχη, σε αυτή τη φάση ισχύει το εξής παράδοξο:

> Προστατευμένοι

Ο αντίκτυπος του Brexit στην Ελλάδα θα είναι «μικρός και περιορισμένος», επισομαίνουν στελέχη της Τράπεζας της Ελλάδος, ενώ σημειώνουν ότι τα capital controls μας «προστατεύουν» από τις αρνητικές επιπτώσεις.

[SID:10330039]

Η Ελλάδα και το τραπεζικό της σύστημα να έχουν τις μικρότερες επιπτώσεις ακριβώς γιατί είναι «προστατευμένα» λόγω μνημονίου και κρίσης. Η ισχύς των capital controls και η έλλειψη πρόσβασης στις αγορές για μια χώρα που δεν εκδίδει χρέος και για τις τράπεζές της που δεν εκδίδουν ομόλογα περιορίζουν τις επιπτώσεις, χωρίς βεβαίως να αποφεύγονται οι πιέσεις στην γ-

χώρια κεφαλαιαγορά που κατακρημνίστηκε χθες. Όπως δήλωσε ο πρόεδρος του Ομίλου Πειραιώς Μιχάλης Σάλλας στη γερμανική εφημερίδα «Handelsblatts», η έξοδος της Βρετανίας από την Ε.Ε. είναι βαρύ πλήγμα στην ευρωπαϊκή ενότητα και την ευρωπαϊκή οικονομία, ενώ σε ό,τι αφορά την Ελλάδα εκτίμησε ότι λόγω του μικρού μεγέθους και της διάρθρωσης των οικονο-

μικών σχέσεων, οι επιπτώσεις του Brexit θα είναι περιορισμένες. Ο κ. Σάλλας υπογράμμισε ότι δεν δικαιολογούνται ακραίες και σπασμωδικές αντιδράσεις στην ελληνική αγορά. Από χθες νωρίς το πρωί οι συσκέψεις στα επιτελεία των ελληνικών τραπεζών ήταν συνεχείς προκειμένου να αποτιμηθούν οι πιθανές επιπτώσεις από το Brexit.

Πρόκειται για ένα «παράθυρο» που ανοίγει χωρίς ακόμη να γνωρίζεται κανείς τι βρίσκεται στην άλλη πλευρά, τονίζει στη «Ν» υψηλόβαθμο τραπεζικό στέλεχος. Μόνη σταθερά φαίνεται να είναι η αβεβαιότητα του επόμενου διαστήματος, χωρίς να μπορεί να προβλεφθεί όμως η διάρκειά της και άρα και η έκταση των επιπτώσεων. Η αυξημένη αβεβαιότητα κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων για τη νέα σχέση της Μ. Βρετανίας με την Ε.Ε. αναμένεται να περιορίσει τις επενδυτικές ροές, την καταναλωτική και επιχειρηματική εμπιστοσύνη και τις αναπτυξιακές προοπτικές ενώ εν αμφιβολώ τίθεται ακόμη και το μέλλον της ίδιας της Ε.Ε. Σε μια οικονομία όπως η ελληνική, που παραμένει υπό την πίεση της ύφεσης, οι κίνδυνοι είναι μεγαλύτεροι, σύμφωνα με τους αναλυτές που εντοπίζουν στην ευρωπαϊκή περιφέρεια τη μεγαλύτερη μετάδοση του Brexit. [SID:10329361]

Κρίνονται 2 δισ. τουριστικών εισπράξεων

▼ Με έντονη ανησυχία παρακολουθούν τις εξελίξεις μετά το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος για την παραμονή ή όχι της Βρετανίας στην Ε.Ε. οι τουριστικοί παράγοντες της χώρας, καθώς οι Βρετανοί τουρίστες είναι ο δεύτερος καλύτερος πελάτης μας. Από χθες το πρωί οι επιτελείς του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ) έχουν υπό στενή παρακολούθηση το πώς κινείται η ισοτιμία μεταξύ στερλίνας και ευρώ, «δείκτης» από τον οποίο πηγάζει και σημαντικό μέρος της ανησυχίας. Όπως σημειώνουν κύκλοι του Συνδέσμου, με δεδομένο ότι τα περισσότερα πακέτα για φέτος έχουν ήδη κλείσει, το ενδιαφέρον στρέφεται στην πορεία των δαπανών που θα κάνουν οι Βρετανοί τουρίστες στη χώρα μας και στο late booking. Είναι δυο μεγά-

Βρετανοί τουρίστες					
2011	2012	2013	2014	2015	2016
Αφίξεις (σε εκατ.)					
1,758	1,921	1,846	2,089	2,397	
Εισπράξεις (σε δισ. ευρώ)					
1,205	1,422	1,355	1,553	2,027	

θη που θα επηρεαστούν άμεσα από τις εξελίξεις και την ισοτιμία λίρας - ευρώ. Νωρίτερα χθες το πρωί ο πρόεδρος του ΣΕΤΕ έδωσε το στίγμα τι σημαίνει για τον ελληνικό τουρισμό το Brexit με ένα tweet: «Σοκ και δέος: παρά τα προγνωστικά η Μεγάλη Βρετανία ψήφισε Brexit! Καταλυτικές & απρόβλεπτες οι συνέπειες και για τον ελ-

ληνικό τουρισμό» έγραψε ο κ. Ανδρεάδης. Από την πλευρά του ο Γιάννης Ρέτσος, πρόεδρος της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Ξενοδόχων (ΠΟΞ), σημειώνει: «Brexit! Δυστυχώς οι αστερισκοί για τη φετινή τουριστική χρονιά συνεχίζουν να επαληθεύονται. GBP/EUR: 1.22! Οι αφίξεις Βρετανών θα μειωθούν». Επισομαίνεται ότι οι Βρετανοί είναι η δεύτερη σε μέγεθος «φυλή» τουριστών που επισκέπτεται κάθε χρόνο τη χώρα μας, πίσω από τους Γερμανούς. Το 2015 οι αφίξεις από το Ηνωμένο Βασίλειο στην Ελλάδα αυξήθηκαν κατά 14,7% και διαμορφώθηκαν στους 2,39 εκατομμύρια ταξιδιώτες. Επίσης, αύξησε κατά 30,5% παρουσίασαν οι εισπράξεις από το Ηνωμένο Βασίλειο, οι οποίες διαμορφώθηκαν στα 2,027 δισ. ευρώ. [SID:10330225]

«Ζητούμενο ένα deal ελεύθερου εμπορίου»

Του Φάνη Ζών
fzoi@nafemporiki.gr

▼ Περιορισμένης εμβέλειας εκτιμάται κατ' αρχάς ότι θα είναι οι επιπτώσεις του Brexit στον κλάδο της διαμεταφοράς και των logistics στην Ελλάδα, με τα στελέχη του χώρου να διατηρούν τη ψυχραιμία τους και να εξετάζουν την «επόμενη μέρα». Κρίσιμοι παράγοντες για τον κλάδο της διαμεταφοράς, όπως αναφέρουν, θα είναι η ισοτιμία της στερλίνας και η πιθανότητα επιβολής δασμών, καθώς σε περίπτωση επιβολής τότε το Brexit μπορεί να φέρει αλλαγές όχι μόνο στην ευρωπαϊκή, αλλά και στην παγκόσμια οικονομία. Τα στελέχη των επιχειρήσεων στην Ελλάδα επικεντρώνουν το ενδιαφέρον τους στο πώς θα προχωρήσουν οι εμπορικές διαπραγματεύσεις της Ε.Ε. με το προανατολισμένο στην ελεύθερη αγορά Ηνωμένο Βασίλειο. Σύμφωνα με στοιχεία, το 1,7% των εγχώριων εξαγωγών κατευθύνεται στη Μ. Βρετανία και σημαντικό αριθμός των Ελλήνων πολιτών διατηρεί ισχυρούς δεσμούς με το βρετανικό τραπεζικό σύστημα. Ο πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Logistics Νίκος Ροδόπουλος ανέφερε: «Αυτή τη στιγμή με ασφάλεια δεν μπορούμε να αναφερθούμε στα προβλήματα που θα αντιμετωπίσει ο κλάδος. Η αγορά της Αγγλίας δεν είναι τόσο σημαντική για την Ελλάδα όσο η Κεντρική και η Β. Ευρώπη, όμως σημαντική είναι η ανταλλαγή ανθρώπινου δυναμικού». Από την πλευρά του ο πρόεδρος του Συνδέσμου Επιχειρήσεων Διεθνούς Διαμεταφοράς και Επιχειρήσεων Logistics (ΣΥΝΔΔΕ&I) Βασίλης Μπαρμπαγιάννης εξέφρασε την ευχή η Ε.Ε. να συμφωνήσει σε ένα deal ελεύθερου εμπορίου με τη Βρετανία παρότι η χώρα εγκαταλείπει την Ένωση. Ζητούμενο αυτή τη στιγμή για την αγορά, σύμφωνα με τον κ. Μπαρμπαγιάννη, είναι να δοθεί χρόνος ώστε να συζητηθούν τα επόμενα βήματα εστιάζοντας στις γκρίζες ζώνες μιας νέας εθνικής σχέσης μεταξύ Βρετανίας με την Ε.Ε., ακολουθώντας ίσως το παράδειγμα της Νορβηγίας.

[SID:10329732]

«Οι επιπτώσεις θα είναι μικρές»

Καθουσαστικός για τις επιπτώσεις του Brexit στη χώρα μας εμφανίστηκε ο υπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης Βαγγέλης Αποστόλου, ο οποίος σχολιάζοντας σχετικά ανέφερε ότι «στον αγροτικό χώρο πιστεύω ότι οι επιπτώσεις θα είναι μικρές όσον αφορά τον κοινοτικό προϋπολογισμό της ΚΑΠ, αφού η Μεγάλη Βρετανία σχεδόν όσα δίνει τόσα παίρνει. Επιπτώσεις όμως, ίσως μεμονωμένα, θα υπάρξουν στις εξαγωγές των αγροτικών προϊόντων λόγω της πτώσης της ισοτιμίας στερλίνας - ευρώ».

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΗΜΕΡΑ

[Εξαγωγές - εισαγωγές] Ρυθμιστές: Η νέα εμπορική σχέση Ε.Ε. - Βρετανίας, αλλά και η ισοτιμία της στερλίνας

Εμπόριο 2,5 δισ. χωρίς... πυξίδα

Του Γιάννη Κανουπάκη
jkan@nafemporiki.gr

Μεγαλύτερη επιδείνωση στις οικονομικές σχέσεις Ελλάδας - Βρετανίας, μετά το πρώτο σοκ του Brexit, βλέπουν οι εξαγωγείς. Ειδικά αν επιβληθούν και δασμοί στο διασυνοριακό εμπόριο Ε.Ε. - Βρετανίας και δεν υπάρξει μία «ενδιάμεση» λύση, τύπου ειδικού καθεστώτος, στα πρότυπα των σχέσεων με τη Νορβηγία ή το Λιχτενστάιν. Σύμφωνα με τον ΠΣΕ, «στον αέρα» θα βρεθούν 2,5 δισ. ευρώ διμερούς εμπορίου, ενώ σημαντικό ρόλο θα παίζει και η ισοτιμία της στερλίνας. Η πρόεδρος του Χριστίνα Σακελλαρίδου, αν και υπογραμμίζει ότι οι αλλαγές δεν αναμένονται να είναι άμεσες, καθώς θα απαιτηθεί χρόνος για την εδραίωση της νέας σχέσης Ε.Ε. - Βρετανίας, όσον αφορά τα καθ' ημάς θεωρεί ότι ένας ακόμη κρίσιμος παράγοντας συνδέεται με την ελληνική κοινότητα της Βρετανίας (σπουδασιές και εργαζόμενοι), οι οποίοι αποτελούν μεγάλο μέρος του καταναλωτικού κοινού στο οποίο απευθύνονται οι ελληνικές εξαγωγές. Το εξωτερικό εμπόριο της Ελλάδας με τη Βρετανία υπολογίζεται σε 2,27 δισ. ευρώ ετησίως,

Το διμερές εμπόριο Ελλάδας - Μ. Βρετανίας

Προϊόν	Αξία	% Μεριδίο	Προϊόν	Αξία	% Μεριδίο
Φάρμακα για λιανική πώληση	93.991	8,78%	Οχήματα μεταφοράς προσωπικού	111.697	9,34%
Πετρελαιοειδή, κατεργασμένα	88.175	8,23%	Φάρμακα για λιανική πώληση	78.900	6,59%
Τυριά	55.085	5,14%	Ούισκι	51.010	4,26%
Σωλήνες κάθε είδους	47.319	4,42%	Ειδικά οροί/εμβόλια	42.738	3,57%
Ηλεκτρικοί αγωγοί	39.425	3,68%	Πετρελαιοειδή, κατεργασμένα	26.892	2,25%
Σταφύλια, φρέσκα	33.979	3,17%	Σκραπ χαλκού	24.235	2,03%
Γιαούρτα	27.883	2,60%	Λάστυχα αυτοκινήτων	22.090	1,85%
ΗΛ.αγωγοί υψηλής τάσης>1000V	22.952	2,14%	Φυσικό αέριο, υδροποιημένο	16.820	1,41%
Ελιές	22.663	2,12%	Βιβλία	16.158	1,35%
Πλάκες αλουμινίου >2mm	21.670	2,02%	Βιντεοπαιχνίδια	16.135	1,35%
Αντιβιοτικά για λιανική πώληση	18.572	1,73%	Μαγνητικά μέσα	15.538	1,30%
Τσιμέντα	17.976	1,68%	Καπνός για κάπνισμα	13.397	1,12%
Ντοματοπολτός	17.330	1,62%	Μηχανές εκδόσεως ειστηρίων	10.893	0,91%
Ροδάκινα, βερύκοκα, κεράσια	17.075	1,59%	Γυναίκεια φορέματα	10.710	0,90%
Φύλλα αλουμινίου<2mm	16.858	1,57%	Αντιβιοτικά για λιανική πώληση	10.640	0,89%
Μετρητές ηλεκτρισμού	15.959	1,49%	Οπτικά μέσα	10.615	0,89%
Τηλεφωνικές συσκευές	15.630	1,46%	Παρασκευάσματα διατροφής	10.440	0,87%
Σταφίδες	15.250	1,42%	Τζιν και τζινέβρα	10.250	0,86%
Ψάρια	14.896	1,39%	Μικροπλάσματα για λιανική πώληση	10.172	0,85%
Προϊόντα ομορφιάς	13.967	1,30%	Μέρη για μετρητές αερίων/υγρών/ηλεκτρισμού	9.530	0,80%
Υποσίδηλο - (20 προϊόντα)	616.657	57,59%	Υποσίδηλο - (20 προϊόντα)	518.858	43,37%
Σύνολο ελληνικών εξαγωγών	1.070.747	100,00%	Σύνολο ελληνικών εισαγωγών	1.196.395	100,00%

εκ των οποίων 1,07 δισ. ελληνικές εξαγωγές προς τη Βρετανία (4,2% των συνολικών ελληνικών εξαγωγών) και 1,19 δισ. ελληνικές εισαγωγές από τη βρετανική αγορά (2,9% των συνολικών ελληνικών εισαγωγών). Την τελευταία 5ετία προκύπτει τάση εξισορρόπησης στο ισοζύγιο, καθώς οι εξαγωγές αυξάνονται (ξεπερ-

νώντας το 1 δισ. για πρώτη φορά το 2015), ενώ οι εισαγωγές μετά από μία μεγάλη υποχώρηση τη διετία 2012-2013 δείχνουν να σταθεροποιούνται στα επίπεδα του 1,2 δισ. Μάλιστα, το εξαγωγικό πρότυπο της Ελλάδας προς τη Βρετανία χαρακτηρίζεται ως εξελιγμένο καθώς αφορά σε ποσοστό 60,5% βιομηχανικά προϊόν-

τα, ενώ ακολουθούν με 29,5% τα αγροτικά προϊόντα. Η Ελλάδα επίσης εισάγει κυρίως βιομηχανικά προϊόντα από τη Βρετανία (77,4% των εισαγωγών). Αναλύοντας το αποτέλεσμα του διμοψηφισμού ο πρόεδρος της ΚΕΕ και του ΕΒΕΑ Κωνσταντίνος Μίχαλος ανέφερε ότι τα μεγάλα λάθη που έχει κάνει τα τελευταία

χρόνια η Ε.Ε., πρέπει να διορθωθούν άμεσα. «Και η Ελλάδα», πρόσθεσε, «θα πρέπει να δραματίσει σημαντικό ρόλο προς αυτή την κατεύθυνση, καθώς άλλωστε θα είναι από τις χώρες που θα πληγούν οικονομικά ιδιαίτερα στον εξαγωγικό τομέα από το νέο status στο Ηνωμένο Βασίλειο. Ο πρόεδρος της ΕΣΣΕ και του ΕΒΕΠ Βασίλης Κορκίδης εξέφρασε την ανησυχία του εμπορικού κόσμου, ενώ υπενθύμισε με νόημα πως, πέραν των άλλων, το 0,3% των μετοχών στο Βρετανικό Χρηματιστήριο ανήκει σε ελληνικά συμφέροντα, που θα υποστούν σοβαρές ζημιές. Πολλοί Έλληνες επιχειρηματίες διατηρούν ισχυρούς δεσμούς με το βρετανικό τραπεζικό σύστημα και πλέον δεν θα θεωρούνται καταθέτες σε χώρα εντός Ε.Ε. Κατά τον κ. Κορκίδη, επιπτώσεις θα υπάρξουν και για τους Έλληνες κάτοχους ακίνητης περιουσίας στη Βρετανία, αφού θα επαναπροσδιοριστεί η φορολόγησή τους, καθώς και στους εργαζόμενους, που κάνουν χρήση της ελεύθερης διακίνησης εργαζομένων εντός Ε.Ε., που θα χρειάζονται επαγγελματική βίζα, όπως και οι φοιτητές αντίστοιχη φοιτητική βίζα και πολύ ακριβότερα δίδακτρα. [SID:10329781]

«Κλονίζονται» σταφύλια - σταφίδα

Της Δανάης Αλεξάκη
dalex@nafemporiki.gr

▼ Με ψυχραιμία αντιμετωπίζουν οι εξαγωγείς οπωροκηπευτικών προϊόντων τις εξελίξεις που αφορούν το αποτέλεσμα του βρετανικού δημοψηφισμού, σημειώνοντας ότι «το βασικό θέμα, σε πρώτη φάση, για τις εμπορικές δραστηριότητες είναι η εξασφάλιση συναλλαγματικής ισορροπίας μεταξύ στερλίνας και ευρώ». Η βρετανική αγορά είναι ιδιαίτερα σημαντική για τις ελληνικές εξαγωγές των οπωροκηπευτικών, καθώς καταλαμβάνει μερίδιο της τάξεως του 7% από το σύνολο της κατηγορίας. Συγκεκριμένα υπολογίζεται ότι η αξία των εξαγωγών στα νωπά και μεταποιημένα αγροτικά προϊόντα προς τη Βρετανία ανέρχεται σε 149 εκατ. ευρώ, με τα επιτραπέζια σταφύλια και τα σταφίδα να αποτελούν τα «ισχυρά χαρτιά». Ειδικά για τις δύο αυτές κατηγορίες (σταφύλια και στα-

φίδα) η Βρετανία είναι η πρώτη εξαγωγική αγορά με ποσοπίτες που ξεπερνούν τους 30 χιλιάδες τόνους ετησίως. Μάλιστα, στην περίπτωση των σταφυλιών οι τιμές που πίνουν στη Βρετανία είναι υψηλές, καθώς το προϊόν θεωρείται trend και είναι ιδιαίτερα ελκυστικό για τους Βρετανούς καταναλωτές. Ωστόσο, για τη σταφίδα, πέρα από τις άμεσες επιπτώσεις σε συναλλαγματικό επίπεδο, το Brexit ενδέχεται να επηρεάσει και τη ζήτηση, στον βαθμό που οι Βρετανοί αναζητούν καλύτερες εμπορικές συνεργασίες με τρίτες χώρες, είτε από τη ζώνη του δολαρίου είτε από μεγάλες αγορές-παραγωγούς όπως π.χ. η Τουρκία. Σε κάθε περίπτωση, η αγορά υποστηρίζει ότι τα εγχώρια αγροτικά προϊόντα δεν θα βρεθούν αντιμέτωπα με μεγάλες αλλαγές ως προς τις εμπορικές συνεργασίες που διατηρούν με τη Βρετανία, ενώ οι εκτιμήσεις θέλουν πολύ άμεσα να

προχωρά η σύναψη διμερών εμπορικής συμφωνίας ελεύθερων συναλλαγών μεταξύ Βρετανίας και Ε.Ε., με λεπτομέρειες για το εμπόριο των τροφίμων και την προστασία των αναγνωρισμένων ΠΟΠ/ΠΓΕ και βιολογικών προϊόντων. Αναφορικά με ενδεχόμενα ντόμιο επί των κοινοτικών επιδοτήσεων, οι εκτιμήσεις των παραγωγών είναι ότι οι όποιες αλλαγές που πρέπει να επέλθουν θα τεθούν στο πλαίσιο της συζήτησης της αναθεώρησης της ΚΑΠ το 2017. Υποστηρίζουν πως εάν προκύψουν «περισσεύοντα» κονδύλια στον ευρωπαϊκό αγροτικό κουμπαρά -δολαδύ το μερίδιο που αναλογεί στους Βρετανούς αγρότες- αυτά θα κατευθυνθούν στις αγορές που λαμβάνουν λιγότερες επιδοτήσεις σε μια προσπάθεια εξισορρόπησης της στήριξης προς τα κράτη-μέλη και δεν θα επηρεάσουν τα προβλεπόμενα που έχει να λαμβάνει η Ελλάδα. [SID:10329826]

Η ΕΠΟΜΕΝΗ ΗΜΕΡΑ

Γράμμα σ' έναν φίλο Βρετανό

Εάν ζούσε ο Αλμπέρ Καμί, ίσως να έγραφε σήμερα μερικά «γράμματα σ' έναν φίλο Βρετανό», όπως ακριβώς έκανε σε μια αιχμαστούσα Ευρώπη, απευθυνόμενος «σ' έναν φίλο Γερμανό». Πιθανότατα να επέλεγε να απευθυνθεί «στον φίλο Βρετανό», με τον ίδιον τρόπο: «Μου λέγατε: "Το μεγαλείο της χώρας μου είναι ανεκτίμητο. Οπδήποτε το πραγματώνει είναι καλό. Και σε έναν κόσμο όπου πλέον τίποτε δεν έχει νόημα, όσοι έχουν την τύχη, όπως εμείς οι νεαροί Βρετανοί (Γερμανοί στο πρωτότυπο), να βρουν ένα νόημα στο μέλλον του έθνους τους, οφείλουν να θυσιάσουν σ' αυτό τα πάντα"».

Και θα συνέχιζε, ίσως, ο Καμί: «...θα ήθελα να μπορώ να αγαπήσω τη χώρα μου αγαπώντας παράλληλα και τη δικαιοσύνη. Δεν επιζητώ γι' αυτήν ένα οποιοδήποτε μεγαλείο και μάλιστα αν αυτό προέρχεται από το χυμένο αίμα και την ψευτιά».

Και ως Γάλλος διανοούμενος, διαποτισμένος από τα μαθήματα του Καρτέσιου, θα αναγνώριζε πως «για πολύ καιρό είχαμε πιστέψει και οι δυο μας ότι ο κόσμος δεν έχει ανώτερο λόγο ύπαρξης και πως ήμασταν αδικημένοι. Κατά κάποιο τρόπο, συνεχίζω να το πιστεύω. Αλλά έβγαλα άλλα συμπεράσματα από εκείνα για τα οποία μου μιλούσατε τότε και που εδώ και τόσα χρόνια πασχίζετε να εισαγάγετε στην Ιστορία».

Και ίσως να κατέληγε το γράμμα του: «Και ψηφίσατε (πολεμάτε στο πρωτότυπο) τώρα, παίρνοντας δύναμη από την τυφλή οργή, προσπλωμένοι μάλλον... στις εντυπωσιακές ενέργειες παρά στην τάξη των ιδεών... Εμείς είχαμε ως αφετηρία τη διάνοση και τους ενδοιασμούς της. Απέναντι στην οργή ήμασταν αδύναμοι. Όμως, να που τώρα η παρέκκλιση έφθασε στο τέλος της. Μοιάζουν τόσο σημερινά όλα αυτά, κι ας έχουν γραφεί πριν από 71 χρόνια, γεγονός που αναδεικνύει τη βαθιά αξία αυτών των γραμμών, τη διαχρονική ισχύ τους και αποκτούν μεγαλύτερη σημασία τώρα που η βρετανική παρέκκλιση φαίνεται ότι έφθασε στο τέλος της. Η 23η Ιουνίου είναι μια ημέρα ιστορική για την Ευρώπη, η οποία για πρώτη φορά μετά τις Συνθήκες της Ρώμης του 1957 βρίσκεται αντιμέτωπη με την προοπτική της σμίκρυνσής της, καθώς η ενοποιητική διαδικασία, μέσω

της ενσωμάτωσης στον κεντρικό κορμό της κρατών και λαών, δέχτηκε ένα σοβαρό πλήγμα με την απόφαση των Βρετανών πολιτών να ζητήσουν να αποχωρήσουν από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Για πρώτη φορά, οι «από κάτω», ο λαός, οι πολίτες, φαίνεται να αμφισβητούν με τέτοια σφοδρότητα τις επιλογές των «από πάνω», των ελίτ που φιλοδόχησαν να δημιουργήσουν μια Ευρώπη απαλλαγμένη, οριστικά, από τους εφιάλτες που τη στοιχειώνουν.

Και δεν είναι μόνον οι Βρετανοί που κοινωνούν σε αυτό το κλίμα δυσανεξίας, το οποίο καθημερινά διευρύνεται αγκαλιάζοντας χώρες και λαούς που αποδεδειγμένα κέρδισαν πολλά από τη συμμετοχή τους στο εγχείρημα της ευρωπαϊκής ενοποίησης. Το αποτέλεσμα του βρετανικού δημοψηφίσματος απλώς επιβεβαίωσε ότι αυτοί οι δύο κόσμοι δεν συμμερίζονται το ίδιο όραμα.

Η ταυτόχρονη εκδήλωση της οικονομικής και μεταναστευτικής κρίσης, σε συνδυασμό με την ήκιστα επιτυχή αντιμετώπισή τους από τους ευρωπαϊκούς θεσμούς, επέτρεψε να αναπτυχθούν οι εθνικοί εγωισμοί, με φιλοδοξίες υποκατάστασης των κοινών ευρωπαϊκών πολιτικών και παράλληλα να μεγεθυνθούν τα κόμματα των άκρων, που έχουν πολλά εύκολα, μεγάλα λόγια κι εξηγήσεις, οι οποίες ικανοποιούν το θυμικό των πολιτών, αλλά καμία πραγματικά καλή και τελεσφόρα ιδέα για την αντιμετώπιση πολύπλοκων και σύνθετων προβλημάτων. Εδώ και πολλά χρόνια τα καλά νέα, από τις Βρυξέλλες και τις άλλες μεγάλες πρωτεύουσες, σπνίζονται και η είδηση που τα χαράματα ήλθε από το Λονδίνο κάνει τον ευρωπαϊκό ορίζοντα σκοτεινότερο.

Η ευθύνη των ποικιλώνυμων ελίτ είναι αυταπόδεικτη και τεράστια, καθώς στο γκροτέσκο της αναζήτησης της καμπυλότητας των... αγγυριών (κανονισμός 1677/1988), προστέθηκε η βεβαιωμένη ανικανότητα των πολιτικών της Ε.Ε. να απαντήσουν αποτελεσματικά στις προκλήσεις της παγκοσμιοποίησης, διασώζοντας το ευρωπαϊκό κεκτημένο, δικαιώνοντας τον Χανς Μάγκνους Έντσενσπεργκερ, που αφόρισε «τους ανήμπορους πολιτικούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης σαν ένα τσούρμιο αλαφιασμένες κόττες». Μένει να φανεί, τις επόμενες εβδομάδες και τους επόμενους μήνες, αν μπορούν να ανατάξουν την κατάσταση ή νομοτελειακά η Ευρώπη θα παραδοθεί στα φαντασματά της.

[SID:10329733]

Του Δημήτρη Η. Χατζηδημητρίου
dhatz@naftemporiki.gr

Η ταυτόχρονη εκδήλωση της οικονομικής και μεταναστευτικής κρίσης, σε συνδυασμό με την ήκιστα επιτυχή αντιμετώπισή τους από τους ευρωπαϊκούς θεσμούς, επέτρεψε να αναπτυχθούν οι εθνικοί εγωισμοί, με φιλοδοξίες υποκατάστασης των κοινών ευρωπαϊκών πολιτικών και παράλληλα να μεγεθυνθούν τα κόμματα των άκρων, που έχουν πολλά εύκολα, μεγάλα λόγια αλλά καμία πραγματικά καλή και τελεσφόρα ιδέα.

[Επιπτώσεις] Δύο ακαδημαϊκοί αναλύουν τα νέα δεδομένα

Αναταράξεις και αβεβαιότητα για το μέλλον

Επιμέλεια Σ. Εμμνουήλ
semn@naftemporiki.gr

Αναταράξεις στις αγορές βραχυπρόθεσμα, αβεβαιότητα για το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης μεσοπρόθεσμα και έμμεσες επιπτώσεις για την Ελλάδα είναι οι συνέπειες του Brexit, σύμφωνα με διακεκριμένους ακαδημαϊκούς που αναλύουν για τη «Ν» τα νέα δεδομένα.

Το Brexit μπίκε στη ζωή μας παρότι το ξορκίζαμε, αρνούμενοι να συμβιβαστούμε με την ιδέα μιας μικρότερης Ε.Ε., επισημαίνει ο Μιχάλης Γκλεζάκος, καθηγητής του Πανεπιστημίου Πειραιώς, ο οποίος αναδεικνύει τις βραχυπρόθεσμες συνέπειες του Brexit για την Ε.Ε. και ειδικότερα για την Ελλάδα.

«Η πρώτη και μεγαλύτερη σε ισχύ συνέπεια είναι η αναπροσαρμογή των τιμών των χρεογράφων και εμπορευμάτων. Οι απώλειες είναι ήδη τεράστιες, δεδομένου ότι η πώση των τιμών ήταν πολύ μεγάλη, σε παγκόσμια κλίμακα. Στην Ελλάδα το ήδη υποτιμημένο χρηματιστήριο έφτασε κάποια στιγμή να χάνει πάνω από 15%. Η παράλληλη άνοδος του χρυσού και των τιμών των ομολόγων υψηλής φερεγγυότητας (το γερμανικό 10ετές αποδίδει πλέον -0,1%) προεξοφεί την αύξηση της αβεβαιότητας, η οποία με τη σειρά της θα διογκώσει τη μεταβλητότητα των τιμών και θα επηρεάσει ανοδικά τον επενδυτικό κίνδυνο, σπρώχνοντας τελικά προς τα πάνω τα επιτόκια. Αυτά θα είναι μια ακόμη αρνητική εξέλιξη για την Ε.Ε. που μάχεται με τον αποπληθωρισμό και βέβαια για την Ελλάδα που έχει υψηλό δανεισμό και γι' αυτό κάθε άνοδος των επιτοκίων διογκώνει τους τόκους εξυπηρέτησής του (να μην ξεχνάμε ότι μέχρι στιγμής οι δανειστές μας απορρίπτουν την ιδέα για σταθερά επιτόκια)».

Ο κ. Γκλεζάκος προσθέτει στις βραχυπρόθεσμες αρνητικές οικονομικές συνέπειες και την κάμψη των εξαγωγών στη Βρετανία (420 δισ. ευρώ για την ΕΕ και 2,5 για την Ελλάδα), δεδομένου ότι η υποτίμηση της στερλίνας θα κάνει τα εισαγόμενα αγαθά λιγότερο ελκυστικά. Εξηγεί επίσης ότι η μείωση της αγοραστικής δύναμης της στερλίνας

είναι πιθανό να «φρενάρει» και τη ροπή Άγγλων τουριστών (2 εκατ. τουρίστες στην Ελλάδα που αφήνουν 1,5 δισ. ετησίως).

«Είναι δεδομένο επίσης ότι θα ανασταλούν άμεσα (για να αναθεωρηθούν) τα επενδυτικά σχέδια, οι εμπορικές συμφωνίες κ.λπ. που είχαν δρομολογηθεί, αλλά δεν είχαν ξεκινήσει μέχρι χθες. Τέλος, οι καταθέσεις στις αγγλικές τράπεζες, εκφρασμένες σε ευρώ ή δολάρια, χάνουν ένα μέρος της αξίας τους, αντίστοιχο με την υποτίμηση της στερλίνας.

Προφανώς, μεγαλύτερη βαρύτητα έχουν οι μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες συνέπειες του

Brexit (οικονομικές, κοινωνικές, πολιτικές, χρηματοοικονομικές), οι οποίες θα εκτυλιχθούν την επόμενη δεκαετία και γι' αυτό χρειάζονται ξεχωριστή ανάλυση» καταλήγει ο κ. Γκλεζάκος.

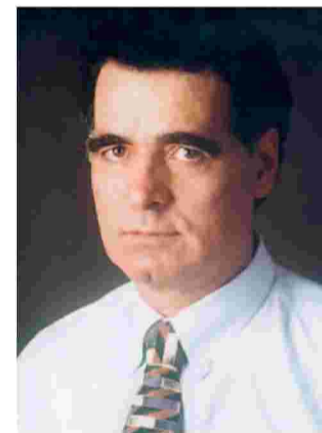
Υφασιακές πιέσεις

Από την πλευρά του ο Παναγιώτης Ε. Πετράκης, καθηγητής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, σχολιάζει ότι αναμφισβήτητη η απόφαση των Βρετανών δεν μπορεί παρά να ασκήσει διαταρακτικές και αρνητικές πιέσεις στον βραχυπρόθεσμο ορίζοντα που θα φέρουν σημαντική αναταραχή στις χρηματαγορές.

Μεσομακροπρόθεσμα, σύμφωνα με τον κ. Πετράκη, αυξάνει τη θεμελιώδη αβεβαιότητα αναφορικά κυρίως με το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Προσθέτει ότι «όταν υλοποιηθεί το Brexit, και αναλόγως με το πώς θα υλοποιηθεί, θα ασκήσει περιορισμένες αλλά υπαρκτές υφασιακές επιδράσεις σε όλη την Ευρωπαϊκή Ένωση και την ελληνική οικονομία. Το κύριο κανάλι μέσω του οποίου θα ασκηθούν οι υφασιακές επιδράσεις θα είναι μέσω της προσωρινής πάντως πιστεψόμε, απόλειας των επενδυτών στη βρετανική οικονομία. Παρ' όλα αυτά οι αρνητικές επιδράσεις θα παραμείνουν ορατές».

Προς το παρόν το ενδιαφέρον αποσπά η εξέλιξη της πολιτικής ζωής στη Βρετανία και, σύμφωνα με τον κ. Πετράκη, «το κρίσιμο ερώτημα είναι το ακόλουθο: Το δημοψήφισμα στη Μ. Βρετανία θα λειτουργήσει ως μία πλατφόρμα με την οποία θα ενσκήψουν στην πολιτική σκηνή της νέα πρόσωπα, ενώ τελικά θα διατηρηθεί μία ελεγχόμενη κατάσταση στη σχέση της με την υπόλοιπη ευρωπαϊκή οικονομία ή το δημοψήφισμα αποτελεί την αρχή μίας αποσυνθετικής πορείας της ευρωπαϊκής οικονομίας; Η η πραγματικότητα θα εξελιχθεί μεταξύ αυτών των δύο ακραίων σεναρίων; Είναι πολύ νωρίς να επιχειρήσουμε να δώσουμε μία απάντηση και θα περιμένουμε με ιδιαίτερο ενδιαφέρον τις απαντήσεις από την ίδια τη ζωή. Νομίζω ότι οι προβλέψεις στους χρόνους που ζούμε έχουν χασίε την αξία τους».

[SID:10330172]

Ο καθηγητής του Πανεπιστημίου Πειραιώς Μιχάλης Γκλεζάκος.

Ο καθηγητής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών Παναγιώτης Ε. Πετράκης.